

ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΟ HOME VIDEO ΣΕ ΕΥΡΩΠΗ και ΕΛΛΑΔΑ

Διαθεσιμότητα και χρεώσεις ταινιών

σε DVD / BD (αγορά – ενοικίαση) και On Line (streaming – DTO)

Ιούλιος 2011

Γιάννης Μαρούδας

Στόχος έρευνας

Στόχος της έρευνας είναι να εξεταστεί συγκριτικά η διαθεσιμότητα των τίτλων και το κόστος των υπηρεσιών στην ευρωπαϊκή αγορά Home Video, τόσο σε “σκληρές” συσκευασίες όσο και ψηφιακά (packaged και digital media).

Η εξέταση εστιάζει στην πλευρά του καταναλωτή.

Για τις ανάγκες της έρευνας το Home Video διακρίνεται σε έξι (6) επιμέρους κατηγορίες

1. ταχυδρομική πώληση DVD και Blu-ray Discs [DVD/BD sales] μέσω ηλεκτρονικών παραγγελιών (amazon.com.uk, amazon.de, public.gr)
2. ταχυδρομική ενοικίαση DVD και BD [DVD/BD rentals] μέσω ηλεκτρονικών παραγγελιών (Video Buster, Lovefilm)
3. Πώληση DVD και BD σε καταστήματα/βίντεοκλαμπ [in store sales] (Seven Spots, Video Inn, Videorama)
4. Ενοικίαση DVD και BD σε καταστήματα/βίντεοκλαμπ [in store rentals] (Seven Spots, Video Inn, Videorama)
5. “Κατά παραγγελία βίντεο” προβολές/ενοικιάσεις [Video on Demand streaming/ rentals (pay per view)] (Lovefilm, Video Buster, MUBI, Universciné, Volta)
6. “Κατά παραγγελία βίντεο” αγορές/κατεβάσματα [Video on Demand Download–To-Own (DTO), Electronic Sell Through (EST)] (iTunes.fr)

Για κάθε κατηγορία επιλέχθηκαν ορισμένες αντιπροσωπευτικές υπηρεσίες με κύριο γνώμωνα την αναγνωρισιμότητά τους. Όλες οι υπηρεσίες διατίθενται εντός ΕΕ.

Στοιχεία έρευνας

Χρόνος διεξαγωγής

Ιούλιος 2011, στα πλαίσια εκπόνησης διδακτορικής διατριβής με θέμα «*Το οπτικοακουστικό προϊόν μυθοπλασίας την εποχή των δικτύων*»

Δείγμα

Είκοσι (20) ταινίες μεγάλου μήκους, ευρείας και σχετικά ευρείας κυκλοφορίας και αναγνωρισιμότητας-, με εξισορρόπηση ανάμεσα σε είδη, χρονολογίες παραγωγής και εθνικότητες. Σε καμία περίπτωση δεν θέλαμε να περιοριστούμε στις πρόσφατες εμπορικές επιτυχίες και την κυρίαρχη χολιγουντιανή παραγωγή.

Χρόνοι κυκλοφορίας: Το 35% είναι πρόσφατες κυκλοφορίες (2009 και εξής).

Συνολικά το δείγμα απαρτίζουν: 10% ταινίες βωβού, 15% ταινίες από το 1940 έως το 1960, 30% από το 1960 έως το 1990, και 45% από το 1990 έως και το 2010.

Εθνικότητες: 40% ΗΠΑ, 40% Ευρώπη, 20% άλλες χώρες (Ινδία, Ιαπωνία, Ταϊβάν, Ρωσία).

Κατηγορίες – είδη: Οι ταινίες του δείγματος καλύπτουν μεγάλο φάσμα των κινηματογραφικών ειδών: κωμωδίες (*The Hangover*), Bollywood (*3 Idiots*) περιπέτειες του Χόλιγουντ (*Inception*), ταινίες επιστημονικής φαντασίας (*Γκοντζίλα*), κοινωνικές (*Οι Φίλες*), αστυνομικές- noir (*Out Of The Past*), ιστορικές (*Η Γέννηση Ενός Έθνους*), biopics (*Ζωή Σαν Τριαντάφυλλο*), δράματα (*Katalin Varga*, *Στην Καρδιά Του Χειμώνα*) μέχρι ταινίες τέχνης-ποιοτικές (art house) (πχ. *Ο Καθρέφτης*, *Τρεις Στιγμές*). Ανάμεσά τους υπάρχουν μικρές, περιφερειακές και ανεξάρτητες παραγωγές (*Η Δομή του Κρυστάλου*, *Badlands*) αλλά και κλασικά blockbuster - υπερπαραγωγές (*Τα Σαγόνια Του Καρχαρία*, *Inception*).

Αναλυτικά οι τίτλοι δείγματος

1. *Blue Valentine*, (2010, ΗΠΑ)
2. *Inception* (2010, ΗΠΑ)
3. *Winter's Bone* (2010, ΗΠΑ)
4. *3 Idiots* (2009, Ινδία)
5. *Katalin Varga* (2009, Ρουμανία - Μ. Βρετανία)
6. *The White Ribbon* (Das Weisse Band) (2009, Γερμανία - Αυστρία)
7. *The Hangover* (2009, ΗΠΑ)
8. *La Vie En Rose* (La Môme), (2007, Γαλλία - Καναδάς,)
9. *Three Times* (Zui Hao De Shi Guang), (2005, Ταϊβάν)
10. *Time Of The Gypsies* (Dom Za Vesanje), (1988, Μ. Βρετανία – Ιταλία - Γιουγκοσλαβία.)
11. *Jaws* (1975, ΗΠΑ)
12. *The Mirror* (Zerkalo), (1975, Σοβιετική Ένωση)
13. *Badlands* (1973, ΗΠΑ)
14. *The Structure Of Crystal* (Struktura Kryszталu), (1969, Πολωνία)
15. *The Samurai* (Le Samourai), (1967, Γαλλία - Ιταλία)
16. *The Girlfriends* (Le Amiche) (1955, Ιταλία)
17. *Godzilla* (Gojira), (1954, Ιαπωνία)
18. *Out Of The Past* (1947, ΗΠΑ)
19. *Faust* (1926, Γερμανία)
20. *The Birth Of A Nation*, (1915, ΗΠΑ)

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να σημειωθεί ότι το μικρό σχετικά εύρος του δείγματος (20 ταινίες) δεν επιτρέπει απολύτως ασφαλή συμπεράσματα, αφού ο κάθε τίτλος αποκτά μεγάλο ειδικό βάρος (5%) σε κάθε μέτρηση διαθεσιμότητας και τιμών. Το ίδιο ισχύει και για τον αριθμό των εξεταζόμενων υπηρεσιών ανά κατηγορία.

Επομένως, η έρευνα αυτή έχει *ενδεικτική αξία* και μόνον. Προκειμένου να προβεί κανείς σε ασφαλέστερα συμπεράσματα, θα χρειάζονταν πολύ περισσότερα στοιχεία, μεγαλύτερο εύρος δείγματος και μεγαλύτερος αριθμός υπό εξέταση υπηρεσιών ανά κατηγορία (ιδίως σε τομείς όπως οι μέσες τιμές πώλησης – ενοικίασης κ.ό.κ.).

Ωστόσο, η έρευνα επιτρέπει μια πρώτη συνολική και αρκετά χρηστική, από την πλευρά του χρήστη-καταναλωτή, εικόνα της ευρωπαϊκής Home Video αγοράς το 2011, καθώς και κάποιων χαρακτηριστικών τάσεων στο εσωτερικό της.

Πορίσματα

- Χάρη στο διαδίκτυο και τις ηλεκτρονικές παραγγελίες σε μεγάλα on line καταστήματα, οι ευρωπαίοι καταναλωτές έχουν σχεδόν πλήρη πρόσβαση στην αγορά ταινιών σε DVD, με σημαντικές ωστόσο διακυμάνσεις τιμών ανά υπηρεσία και ανά χώρα δραστηριοποίησης.
- Οι ενοικιάσεις στα (τοπικά) βίντεο-κλαμπ παρουσιάζουν μικρότερες εν γένει διαθεσιμότητες και επίσης μεγάλες διακυμάνσεις τιμών, ανάλογα με τη χώρα και τη συγκεκριμένη υπηρεσία – εταιρεία.
(Έτσι πχ. ένας Άγγλος χρήστης μπορεί να έχει πρόσβαση ενοικίασης περ. στο 95% των τίτλων μέσω Lovefilm, ένας Γερμανός σε περ. 55% μέσω Video Buster, ενώ ένας Έλληνας από 15% - 40% αναλόγως την εταιρεία).
- Οι υπηρεσίες Video On Demand περιορίζονται προς το παρόν, σε ένα πολύ μικρό εύρος τίτλων, που διατίθενται σε σχετικά υψηλές τιμές και υπόκεινται σε σοβαρούς γεωγραφικούς περιορισμούς. (πχ. το Lovefilm διαθέτει on demand τίτλους σε streaming μόνο για Μ.Βρετανία, Γερμανία, Νορβηγία, Σουηδία και Δανία, το Mubi αναγνωρίζει αυτόματα τη χώρα προέλευσης του χρήστη και αναλόγως επιτρέπει ή όχι τη διάθεση κάθε τίτλου, ενώ ένας Έλληνας πχ. δεν μπορεί να κάνει χρήση στο iTunes.fr, στο Universciné ή στο Video Buster)
- Ειδικότερα σε σχέση με τις τιμές, μια ταινία για να αποκτηθεί ψηφιακά on – line (Download To Own) έχει παραπλήσια τιμή με την ταχυδρομική παραγγελία της σε DVD, ενώ οι τιμές κατά παραγγελία για streaming είναι περίπου διπλάσιες από την ενοικίαση ενός τίτλου σε DVD από κάποιο βίντεο-κλαμπ, χωρίς να υπολογιστούν οι διάφορες προσφορές στα συνδρομητικά πακέτα ενοικιάσεων.
- Η διαθεσιμότητα τίτλων σε Blu-ray (BD) είναι της τάξης του 40%, με τιμές ακριβότερες κατά 35% περίπου σε σχέση με το DVD.

Αγορές DVD : Ταχυδρομικές πωλήσεις με πληρότητα καταλόγων και διακυμάνσεις τιμών

Ένα πρώτο σημαντικό πόρισμα είναι ότι ο ευρωπαϊός θεατής σήμερα, χάρη στις ηλεκτρονικές παραγγελίες, μπορεί να έχει πρόσβαση αγοράς DVD στο **100%** των τίτλων ευρείας και σχετικά ευρείας αναγνωρισιμότητας και κυκλοφορίας. Με άλλα λόγια, δεν υπήρξε ούτε ένας τίτλος που να μη βρέθηκε στον κατάλογο ταχυδρομικών πωλήσεων DVD του βρετανικού amazon, ενώ κατά **90-95%** ακολούθησε και το γερμανικό.

Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, αφού πρακτικά σημαίνει ότι ο σημερινός ευρωπαϊός κινηματογραφόφιλος, δημιουργός, επαγγελματίας ή μελετητής της έβδομης τέχνης μπορεί πλέον να αποκτήσει με ταχυδρομική παραγγελία σχεδόν κάθε τίτλο, και σε τιμές όχι ακριβότερες από ό,τι θα τον έβρισκε στο βίντεο-κλαμπ της γειτονιάς του.

Έτσι, η μέση τιμή αγοράς DVD κυμάνθηκε από **€13,11** στο βρετανικό amazon μέχρι **€20,15** για το γερμανικό¹. Η διαφορά τιμών, *άνω του 50%*, αναμεσα στις δύο θυγατρικές υπηρεσίες του ίδιου ομίλου είναι αξιοσημείωτη και καταδεικνύει την ύπαρξη μεγάλων διακυμάνσεων στις τιμολογήσεις του ίδιου προϊόντος ανά χώρα λειτουργίας. Η αναζήτηση της καλύτερης τιμής στο internet αποκτά έτσι ιδιαίτερη αξία.

Οι αντίστοιχες μέσες τιμές αγοράς DVD στην Ελλάδα κυμαίνονται μεταξύ **€15,00** και **€18,00** περίπου, αλλά με σημαντικά μικρότερη διαθεσιμότητα τίτλων, της τάξης μόλις του **40%**, και με τις εμφανέστερες αδυναμίες των εγχώριων καταλόγων στους παλαιότερους τίτλους ταινιών.² Η συγκριτική εξέταση για αγορές ταινιών σε DVD δίνει το προβάδισμα στις βρετανικές υπηρεσίες του amazon, τόσο από πλευρά πληρότητας καταλόγου όσο και από ύψος τελικών χρεώσεων.

Ενοικιάσεις σε βίντεο-κλαμπ : περιορισμένες διαθεσιμότητες – Πακέτα συνδρομών

Σε ό,τι αφορά στην ενοικίαση DVD, η διαθεσιμότητα τίτλων είναι πιο περιορισμένη απ' ότι στις πωλήσεις, και με σημαντικές διακυμάνσεις τιμών ανά χώρα.

Έτσι, σε μια μικρή αγορά, όπως η ελληνική, ο θεατής μπορεί να έχει συνδυαστική πρόσβαση (δηλ. συνδυάζοντας τους καταλόγους περισσότερων βίντεο-κλαμπ, ήτοι Seven + Video inn + Videorama) στους μισούς μόνο τίτλους (**50%**) του δείγματος.

¹ συμπεριλαμβανομένου φόρου (23%) και εξόδων αποστολής. Οι τιμές έχουν υπολογιστεί για παραγγελίες κάθε DVD χωριστά. Εάν ωστόσο κανείς παρήγγελε και τις 20 ταινίες με την ίδια παραγγελία από το βρετανικό amazon λ.χ., τότε η μέση τιμή του κάθε DVD θα έπεφτε ενδεχομένως χαμηλότερα, στα **€11,11**, αφού παραγγελίες άνω των €28,25 δεν επιβαρύνονται με έξοδα αποστολής για 20 χώρες, μεταξύ τους και η Ελλάδα (<http://www.amazon.co.uk/gp/help/customer/display.html/?nodeId=200355380>)

² Αναλυτικότερα, το Public και το Videorama είχαν διαθεσιμότητα τίτλων 40%, με μέσες τιμές €15,00 και €17,90 αντίστοιχα, το Video Inn είχε διαθεσιμότητα τίτλων 35% με μέση τιμή €17,96, ενώ το Seven είχε διαθεσιμότητα τίτλων μόλις 15% με μέση τιμή €20,87. Σε συνδυαστική αναζήτηση όλων των παραπάνω πηγών, η διαθεσιμότητα των τίτλων σε DVD έφτανε το 60%, με μέση βέλτιστη τιμή **€16,90**.

Αντίστοιχα, ο Γερμανός συνδρομητής της Video Buster έχει πρόσβαση ενοικίασης στο **55%** των τίτλων.

Τέλος, οι Άγγλοι συνδρομητές της Lovefilm (θυγατρική της Amazon) βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση, αφού έχουν πρόσβαση ταχυδρομικής ενοικίασης στο **95%** των τίτλων.

Τα μοντέλα χρεώσεων ποικίλλουν και οι μεγαλύτερες εταιρείες του χώρου προσανατολίζονται σε “πακέτα” μηνιαίων συνδρομών “πολλαπλών ταχυτήτων” (στα πρότυπα του επιτυχούς εμπορικού μοντέλου της αμερικανικής Netflix).

Να σημειωθεί ότι, αντίθετα απ’ ότι στις πωλήσεις, προκειμένου για ενοικιάσεις ταινιών, ο καταναλωτής υπόκειται σε σοβαρούς γεωγραφικούς περιορισμούς, αφού πχ. κάποιος εκτός Αγγλίας δεν μπορεί να εγγραφεί ως συνδρομητής της Lovefilm και να ενοικιάσει ταχυδρομικά ταινίες.

Γενικότερα, πάντως, παραμένει πρόβλημα η διαθεσιμότητα τίτλων DVD στα φυσικά καταστήματα (in store, βίντεο-κλαμπ) είτε πρόκειται για αγορά είτε για ενοικίαση, ιδίως για τις μικρότερες εθνικές αγορές.

Έτσι, για παράδειγμα, ο έλληνας πελάτης ενός βίντεο-κλαμπ θα συναντήσει διαθεσιμότητες καταλόγου 15%-40% και από εκεί και πέρα θα πρέπει να σταθεί τυχερός, ώστε να υπάρχουν και άμεσα διαθέσιμοι οι τίτλοι στο ράφι του καταστήματος τη συγκεκριμένη μέρα και ώρα παραγγελίας.

Video on Demand: ακριβές αγορές – τίτλοι “με το σταγονόμετρο”

Οι VoD υπηρεσίες στην Ευρώπη εξακολουθούν να προσφέρουν συγκριτικά μικρή διαθεσιμότητα περιεχομένου και μάλλον ακριβές τιμές.

Οι αυστηροί γεωγραφικοί περιορισμοί στη λειτουργία τους επιτείνουν τις δυσκολίες πρόσβασης ακόμη περισσότερο.

Πιο συγκεκριμένα, στην κατηγορία του VoD streaming (pay per view), ο χρήστης των ευρωπαϊκών πλατφορμών (mubi, volta, universciné) έχει πρόσβαση **μόλις σε 5%-10%** των τίτλων, ποσοστό που πολύ απέχει από το να ικανοποιήσει τον απαιτητικό χρήστη. Οι χρήστες τέτοιων υπηρεσιών αναγκάζονται να προσαρμοστούν στους προσφερόμενους φτωχούς καταλόγους των.

(Το VoD streaming γίνεται ακόμα λιγότερο ελκυστικό για τους χρήστες που είναι εξοικειωμένοι με τα πειρατικά διαδικτυακά κατεβάσματα, με μηδενικό καταρχήν κόστος και πολύ μεγάλο εύρος επιλογών).

Πιο συγκεκριμένα, από τους 20 τίτλους του δείγματος εντοπίστηκε μόνον ένας (1) στο Mubi (*Three Times*, €3,60) και ένας (1) στο Universciné (*Katalin Varga*, €5,00).

Η βρετανική Lovefilm εξάλλου, προσέφερε τους δύο παλαιότερους τίτλους (10%) μόνον ως έξτρα δωρεάν παροχή (2hrs/μήνα δωρεάν online προβολή) για συνδρομητές ενοικίασης DVD με μηνιαία “πακέτα” άνω των €6,76, για τους Άγγλους πελάτες της.

Στα VoD “κατεβάσματα” (DTO) του γαλλικού iTunes υπήρξε εξίσου μικρή διαθεσιμότητα τίτλων (**10%**) και ακριβές τιμές, αφού συχνά ξεπερνούν τις τιμές μιας ταχυδρομικής αγοράς DVD. Έτσι, ο χρήστης της υπηρεσίας στη Γαλλία³ μπορεί να “κατεβάσει” μόλις δύο (2) ταινίες από τις είκοσι του δείγματος (*Winter’s Bone* και *Katalin Varga*) με τιμή **€14,00** έκαστη, όταν στο βρετανικό amazon το 75% των τίτλων πωλείται φτηνότερα.

Οι τιμές του VoD DTO είναι περίπου τριπλάσιες από το VoD streaming, και συνήθως ακριβότερες (ή παραπλήσιες) από τις αγορές των ίδιων τίτλων σε DVD (ενώ το τελευταίο συχνότατα συνοδεύεται από συμπληρωματικά βίντεο (extras) και έντυπο υλικό).

Οι γεωγραφικοί περιορισμοί καθιστούν τέτοιες υπηρεσίες VoD, αναπτυσσόμενες κυρίως στις ΗΠΑ (βλ. Netflix, Hulu κ.ά), συγκριτικά δυσπρόσιτες για τον Ευρωπαίο χρήστη, ενώ για τις μικρές εθνικές αγορές, όπως η Ελλάδα, το ζήτημα του VoD παραμένει ουσιαστικά μια θεωρητική δυνατότητα, χωρίς ουσιαστικό αντίκρουσμα κατανάλωσης ακόμα.

Έτσι, ο Έλληνας χρήστης πρακτικά αποκλείεται από τις VoD υπηρεσίες όχι μόνο των ΗΠΑ αλλά και ευρωπαϊκών πλατφορμών, όπως το Lovefilm, το Videobuster, το iTunes.fr ή το Universciné.

Blu-rays: μικρή ακόμα διαθεσιμότητα – σημαντικές διακυμάνσεις τιμών

Στην αγορά του Blu-ray η διαθεσιμότητα των τίτλων παραμένει μικρή και κυμαίνεται μεταξύ **30% και 40%** για το γερμανικό και βρετανικό amazon αντίστοιχα.

Από τους οκτώ (8) διαθέσιμους τίτλους BD (δηλ. ποσοστό 40%) προκύπτει μια μέση επιβάρυνση τιμής περ. +35% σε σχέση με το DVD (μέση τιμή BD **€18,03**).

Στη μικρή ελληνική αγορά οι τίτλοι BD έχουν ακόμα μικρότερη διαθεσιμότητα (~**10%**) -μόλις δύο (2) τίτλοι στο Public (*Inception* και *The Hangover*)- σε τιμές ωστόσο υπερδιπλάσιες από τις προσφερόμενες εκδόσεις σε DVD (€37,00 έναντι €13,00 και €13,00 έναντι €5,00 αντίστοιχα).

³ Η υπηρεσία του iTunes.fr είναι διαθέσιμη μόνο στη Γαλλία. Με ανάλογους γεωγραφικούς περιορισμούς λειτουργούν και τα υπόλοιπα εθνικά iTunes καταστήματα στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. (<http://www.apple.com/legal/itunes/ww/>)